

Asia: VN/13385/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on varannut Perheyritysten liitto ry – Familjeföretagens förbund rf:lle tilaisuuden esittää lausuntonsa otsikossa mainitusta hallituksen esityksen luonnoksesta. Perheyritysten liitto kiittää mahdollisuudesta ja kunnioittavasti esittää lausuntonaan seuraavaa:

- Osakevaihdon rahavastiketta koskevaan sääntelyyn esitetyt muutokset ovat kannatettavia.
- Rajat ylittävää osakevaihtoa koskevaan sääntelyyn esitetyt muutokset ovat kannatettavia.
- Vertailuarvon muutoksenhakua koskevaan sääntelyyn esitetty muutos on kannatettava.
- Arvostamislaki
 - o HE-luonnoksessa on kerrottu esitetyn muutoksen motiiviksi osakevaihdon tietyissä tilanteissa tuoman ns. nettovarallisuushyödyn eliminointi. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi mutta muunlaisten yritysjärjestelyjen hankaloitumisen välttämiseksi lakimuutos on tärkeää tehdä mahdollisimman tarkkarajaiseksi ja yksinomaan esityksessä mainittujen, epä-tarkoituksenmukaisiksi nimettyjen osakevaihtojen seuraamuksiin kohdistuvaksi.

- o Osakevaihdon osapuolia ei määritellä HE-luonnoksessa. Säännöstekstistä voi päätellä, että osapuolilla todennäköisesti tarkoitetaan osakkeiden vaihtajaa eli luovuttajaa ja niiden hankkijaa. Myös kohdeyhtiön voisi ajatella olevan osakevaihdon osapuoli (hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö mainittu esim. EVL 52 f.1 §:ssä). Jos näin olisi, etuyhteystilanne osakevaihdon jälkeen syntyisi aina, koska osakevaihdon edellytys on, että hankkiva yhtiö saa yli puolet kohdeyhtiöstä. Tällainen tilanne ei voi olla esitetyn sääntelyn tarkoitus eikä seuraus. Määrittelyä on siltä osin muutettava.
- o Lisäksi erilaisissa monimutkaisissa yritysjärjestelytilanteissa, joihin osallistuu useita eri tahoja, osapuolen käsitteen on tärkeää olla yksiselitteinen. On syytä joko määritellä osakevaihdon osapuolet säännöstekstissä tai tuoda perusteluissa esiin, mitä osapuolilla tarkoitetaan.
- o Lähipiirin käsitettä ei määritellä HE-luonnoksessa. Onko kyse samasta lähipiirimäärittelmästä kuin VML 31 §:ssä? On syytä joko määritellä lähipiirin käsite säännöstekstissä tai tuoda esiin perusteluissa, mitä lähipiirillä tarkoitetaan.
- o Konsernitilanteissa käy usein niin, että osakevaihdossa on kyse etuyhteystransaktiosta. Esimerkiksi jos emoyhtiö X Oy omistaa kaksi tytäryhtiötä A Oy ja B Oy, joista A Oy omistaa C Oy:n, ja A Oy vaihtaa C Oy:n osakkeet B Oy:n osakkeisiin, kyse on etuyhteystransaktiosta (X Oy omistaa yli puolet osapuolista eli A Oy ja B Oy). Vaikka tällainen osakevaihto tapahtuisi pörssilistatussa liiketoimintakonsernissa, se olisi esitetyn EVL 52 f 5 momentin mukainen etuyhteystransaktio. Ollaan kaukana siitä, mitä lakimuutoksella tavoitellaan. Laajan etuyhteysmäärittelmän tekee entistä ongelmallisemmaksi, kun siihen linkitetään hankintamenon laskentaa koskeva muutos (ks. tästä jäljempänä). Toinen ongelma on verotusmenettely ja veronkorotuskäytäntö. Nykyisen käytännön oloissa Vero-hallinto pyrkinee määrittämään verovelvolliselle veronkorotuksen, jos verovelvollinen ei huomaa käsitellä osakevaihtoa etuyhteystransaktiona nettovarallisuuskäytännössään, vaikka sillä ei olisikaan vaikutusta kenenkään osinkoverotukseen. Tästäkin syystä netto-varallisuuden laskentaan liittyvä muutos on pidettävä äärimmäisen tarkkarajaisena.
- o Sääntely pitää kohdistaa esitettyä tarkemmin keinotekoisiiin nettovarallisuuden kasvattamiseen tähtääviin tilanteisiin. Esitetty säännösmuotoilu on siihen liian laaja. Erityissääntelyn soveltumisen omistusosuusrajaksi voisi asettaa esimerkiksi 90 % ennen ja jälkeen osakevaihdon.
- o Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden käyvän arvon korvaaminen alkuperäisellä hankintamenolla nettovarallisuuden laskennassa voi johtaa tilanteeseen, jossa hankkivan yhtiön nettovarallisuus osakevaihdon jälkeen on matalampi kuin se olisi ilman osakevaihtoa. Se ei voi olla lakimuutoksen tarkoitus eikä seuraus. Alkuperäisen hankintamenon sijaan hankittujen osakkeiden arvona voitaisiin käyttää osakevaihdon hetkistä matemaattista arvoa, jos se on alkuperäistä hankintamenoa korkeampi. Jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa, että uuden sääntelyn soveltaminen ei johda nettovarallisuuden pienentymiseen siihen nähden, mikä se olisi ilman osakevaihtoa.
- Elinkeinoverolaki
 - o Nettovarallisuushyödyn eliminoimiseksi ei tarvita osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenon laskentaan esitettyä muutosta. Vaihdetun osakkeiden hankintamenon nousun vaikutus nettovarallisuuteen saadaan eliminoidua arvostamislakia muuttamalla. Hankintamenon määrittelyä tuloverotuksessa ei pidä muuttaa, koska muutos on tarpeeton halutun tavoitteen saavuttamiseksi. Hankintamenoa koskeva muutos ei myöskään ole hallituksen kehysriihen päätöksen mukainen.

o Hankintamenon määrittelyn muuttaminen johtaa ongelmiin liiketaloudellisesti perustelluissa tilanteissa, esimerkiksi liiketoimintakonserneissa ja kiinteistökonserneissa. Suomen osakeluovutusten verovapausmalli (ns. participation exemption) on naapurimaihin ja käytännössä lähes kaikkiin Euroopan maihin nähden perusteettoman kapea, aiheuttaa valtaosan määrän tulkintaerimielisyyksiä, veroriitoja ja niihin liittyvää hallinnollista taakkaa sekä myötävaikuttaa Suomen häviöön erityisesti sijoitustoimialan yritysten sijoittautumisvalinnassa. Näitä ongelmia ei pidä kasvattaa entisestään esitetyllä osakevaihdon hankittujen osakkeiden hankintamenon laskentaa koskevalla muutoksella.

o Hankintamenon keinotekoiseen nostattamiseen osakevaihdon avulla voidaan puuttua ja on puututtu nykyisillä veronkiertosäännöksillä KHO:n (esim. KHO 2021:65) ja muussa oikeuskäytännössä sekä verotuskäytännössä. Tällaiset keinotekoiset järjestelyt ovat ainoa HE-luonnoksessa mainittu perustelu hankintamenon laskentaan koskevalle muutokselle. Siihen tarkoitukseen esitettyä muutosta ei tarvita ja se on jätettävä toteuttamatta.

o Esitysluonnoksen mukaan kysymyksessä ei ole taannehtiva lainsäädäntö, koska se kohdistuu ainoastaan lain voimaantulon jälkeen toteutettaviin liiketoimiin. Ottaen kuitenkin huomioon esitysluonnoksen mukaisen soveltamisajan ehdotettu ulottuminen ajallisesti poikkeuksellisen pitkälle aina 1.1.2017 alkaen toteutettaviin järjestelyihin olisi perustellumpaa sitoa soveltamisaika yleiseen kolmen vuoden verotuksen oikaisun määräaikaan lain voimaantulosta laskettuna.

Lisätietoja asiasta antaa veroasiantuntija Simo Valtti (0400 276 166, simo.valtti@perheyritys.fi).

Helsingissä 15. päivänä elokuuta 2025

PERHEYRITYSTEN LIITTO R.Y. – FAMILJEFÖRETAGENS FÖRBUND R.F.

Simo Valtti

Veroasiantuntija

Valtti Simo
Perheyritysten liitto ry